

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра глобальної економіки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету тваринництва
та водних біоресурсів

Руслан КОНОНЕНКО

«18» травня 2023 р.

«СХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри глобальної економіки
Протокол № 13 від «02» травня 2023 р.

Наталія ВДОВЕНКО
Завідувач кафедри

Наталія ВДОВЕНКО

«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант ОП «Технологія виробництва і
переробки продукції тваринництва»

Наталія ПРОКОПЕНКО

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕКОНОМІКА У ТВАРИННИЦТВІ

спеціальність 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»

освітня програма «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва

Факультет тваринництва та водних біоресурсів

Розробники: д.е.н., проф. Наталія ВДОВЕНКО, ас. Марина ПАВЛЕНКО

Київ – 2023

1. Опис навчальної дисципліни

«Економіка у тваринництві»

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	ОС Бакалавр	
Спеціальність	204 «Технологія виробництва та переробки продукції Тваринництва»	
Освітня програма	Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Вибіркова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота)	-	
Форма контролю	іспит	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Курс (рік підготовки)	4	
Семестр	8	
Лекційні заняття	30 год.	12 год.
Практичні, семінарські заняття	30 год.	18 год.
Лабораторні заняття	-	-
Самостійна робота	30 год.	98 год.
Індивідуальні завдання	-	-
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	4 год.	

2. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Мета полягає у оволодінні основними розділами економіки тваринництва, методами організації ефективного господарювання на рівні первинної ланки суспільного виробництва; набуття необхідної сукупності теоретичних і практичних знань з управління економікою на сучасному етапі її розвитку.

Завдання дисципліни полягає в аналізі використання земельних, матеріальних, трудових, фінансових ресурсів, пошук шляхів і резервів збільшення виробництва сільськогосподарської продукції тваринництва та вирішення продовольчої проблеми.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми з технології виробництва і переробки продукції тваринництва або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів зоотехнічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК 3. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК 6. Здатність до вибору стратегії спілкування; здатність працювати в команді; навички міжособистісної взаємодії.

ЗК 7. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт;

ЗК 9. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

фахові компетентності (ФК):

СК 6. Здатність застосовувати базові знання з економіки, організації та менеджменту у виробництві та переробці продукції тваринництва.

СК 13. Здатність аналізувати господарську діяльність підприємства, вести первинний облік матеріальних цінностей, основних засобів, праці та її оплати.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН-7. Визначати шляхи пошуку, оброблення та узагальнення інформації.

ПРН-12. Наслідувати основні принципи економіки, організації та менеджменту у виробництві та

переробці продукції тваринництва.

ПРН-18. Аналізувати господарську діяльність тваринницького підприємства, вести первинний облік матеріальних цінностей, основних засобів, праці та її оплати.

ПРН-21. Показувати знання основних історичних етапів розвитку предметної області.

3. Програма та структура навчальної дисципліни для:

- повного терміну денної (заочної) форми навчання;
- скороченого терміну денної (заочної) навчання.

Тема 1. Предмет, методи і задачі навчальної дисципліни «Економіка тваринництва». Зміст і задачі предмета навчальної дисципліни. Основи методики досліджень в галузевій економіці. Форми та показники розширеного відтворення. Відтворення та розподіл валового продукту.

Тема 2. Земельні фонди і їх використання в сільському господарстві. Склад і структура земельного фонду. Земельний кадастр. Економічна оцінка землі та показники використання земельних ресурсів.

Тема 3. Трудові ресурси і продуктивність праці в сільськогосподарському господарстві. Економічне стимулювання праці в сільському господарстві. Поняття, класифікація і структура персоналу підприємства. Система оцінки трудових ресурсів підприємства. Продуктивність праці: сутність, методи вимірювання і фактори зростання. Сутність, структура та функції заробітної плати. Форми та системи оплати праці. Особливості мотивації праці в сільському господарстві.

Тема 4. Матеріальні ресурси сільського господарства. Поняття і особливості матеріально – технічної бази аграрних підприємств. Енергетичні ресурси підприємства. Механізація і автоматизація сільськогосподарського виробництва. Машино-тракторний парк і ефективність його використання. Транспортні засоби підприємства та їх використання. Виробнича потужність підприємства та її використання. Нематеріальні активи (ресурси) підприємств. Поняття та види нематеріальних ресурсів підприємства. Оцінка нематеріальних активів. Амортизація нематеріальних активів. Правовий захист та ефективність використання нематеріальних активів підприємства.

Тема 5. Основний, оборотний капітал і капітал обігу в сільському господарстві. Суть і види капіталу. Основні засоби підприємства, їх склад і структура. Амортизація основних засобів підприємства. Показники використання основного капіталу підприємства. Шляхи поліпшення використання основного капіталу. Економічна суть і склад оборотного капіталу. Показники ефективності використання оборотних засобів. Основні напрями раціонального використання оборотних засобів.

Тема 6. Витрати виробництва і собівартість продукції. Поняття витрат і собівартості продукції. Класифікація витрат на виробництво продукції. Методика визначення собівартості сільськогосподарської продукції. Калькулювання собівартості продукції аграрного підприємства. Шляхи зниження собівартості сільськогосподарської продукції.

Тема 7. Кінцеві результати діяльності сільськогосподарських підприємств. Економічні результати діяльності підприємства. Сутність та зміст категорії прибуток. Порядок формування доходів та фінансових результатів сільськогосподарських підприємств. Оцінка прибутковості і фінансової стійкості підприємства.

Тема 8. Ефективність діяльності сільськогосподарських підприємств. Суть ефективності як економічної категорії. Визначення економічного ефекту. Система економічних показників. Рентабельність виробництва. Шляхи підвищення економічної ефективності сільськогосподарського виробництва.

Тема 9. Економіка галузей тваринництва. Економіка скотарства. Економіка свинарства. Економіка птахівництва. Економіка вівчарства та козівництва. Економіка конярства. Економіка бджільництва. Економіка аквакультури.

Тема 10. Ціноутворення і ціни на продукцію тваринництва. Економічний зміст і функції цін. Система цін у сільському господарстві. Принципи ціноутворення на сільськогосподарську продукцію.

Структура навчальної дисципліни:

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							Заочна форма					
		усього	у тому числі					усього	у тому числі				
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади економіки тваринництва													
Тема 1. Предмет, методи і задачі навчальної дисципліни «Економіка тваринництва»		10	2	2	-	-	6	7	1	1			5
Тема 2. Земельні фонди і їх використання в сільському господарстві		10	2	2	-	-	6	12	1	1			10
Тема 3. Трудові ресурси і продуктивність праці в сільськогосподарському господарстві. Економічне стимулювання праці в сільському господарстві		14	4	4	-	-	6	13	2	1			10
Тема 4. Матеріальні ресурси сільського господарства. Нематеріальні активи (ресурси) підприємств		12	2	4	-	-	6	12	1	1			10
Тема 5. Основний, оборотний капітал і капітал обігу в сільському господарстві		12	2	4	-	-	6	12	1	1			10
Разом за змістовим модулем 1		58	12	16	-	-	30	56	6	5			45
Змістовий модуль 2. Ефективність виробництва продукції тваринництва													
Тема 6. Витрати виробництва і собівартість продукції		13	3	4	-	-	6	13	2	1			10
Тема 7. Кінцеві результати діяльності сільськогосподарських підприємств		11	3	2	-	-	6	12	1	1			10
Тема 8. Ефективність діяльності сільськогосподарських підприємств		11	3	2	-	-	6	12	1	1			10
Тема 9. Економіка галузей тваринництва		16	6	4	-	-	6	15	1	1			13
Тема 10. Ціноутворення і ціни на продукцію тваринництва		11	3	2	-	-	6	12	1	1			10
Разом за змістовим модулем 2		62	18	14	-	-	30	64	6	5			53
Усього годин		120	30	30	-	-	60	120	12	10			98

4. Теми семінарських занять

Не передбачено навчальним планом.

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет, методи і задачі навчальної дисципліни «Економіка тваринництва»	2
2	Земельні фонди і їх використання в сільському господарстві	2
3	Трудові ресурси і продуктивність праці в сільськогосподарському господарстві. Економічне стимулювання праці в сільському господарстві	4
4	Матеріальні ресурси сільського господарства. Нематеріальні активи (ресурси) підприємств	4
5	Основний, оборотний капітал і капітал обігу в сільському господарстві	4
6	Витрати виробництва і собівартість продукції	4
7	Кінцеві результати діяльності сільськогосподарських підприємств	2
8	Ефективність діяльності сільськогосподарських підприємств	2
9	Економіка галузей тваринництва	4
10	Ціноутворення і ціни на продукцію тваринництва	2
Усього годин		30

6. Теми лабораторних занять

Не передбачено навчальним планом.

7. Теми самостійної роботи

Самостійна робота: (реферати, аналіз ситуацій з різних розділів дисципліни), теми яких визначаються і затверджуються кафедрою, студенти виконують самостійно, обов'язково консультуючись з викладачем. Основна мета виконання самостійної роботи: систематизація одержаних теоретичних знань з навчальної дисципліни «Глобальна економіка», їх поглиблення і закріплення; розвиток навичок самостійної роботи з науковою й довідковою літературою, матеріалами періодичних видань, для набуття досвіду їх практичного використання.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	2	3
1	Агропромисловий комплекс України	6
2	Земельні ресурси та ефективність їх використання	6
3	Продуктивність, мотивація та оплата праці	6
4	Матеріально-технічна база аграрних підприємств	6
5	Витрати виробництва і собівартість продукції	6
6	Ціноутворення і ціни на продукцію тваринництва	6
7	Економічна ефективність виробництва продукції тваринництва	6
8	Бухгалтерський облік, його суть і значення. Предмет і метод бухгалтерського обліку	6
9	Бухгалтерський баланс, рахунки та подвійний запис	6
10	Документи, облікові реєстри та форми бухгалтерського обліку	6
Усього годин		60

8. Зразки контрольних питань, тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами

1. Підприємство: визначення, функції і роль в ринковій економіці
2. Складові елементи ринкової інфраструктури.
3. Особливості землі як засобу виробництва.
4. Види родючості ґрунту.
5. Категорії земель згідно із Земельним кодексом України, їх призначення.
6. Склад і структура сільськогосподарських угідь.

7. Суть економічної оцінки землі, показники рівня ефективності її використання.
8. Напрямки підвищення ефективності використання землі.
9. Особливості сільськогосподарської праці.
10. Персонал, трудові ресурси, робоча сила: поняття, їх склад.
11. Професія, спеціальність, кваліфікація персоналу: визначення, функції.
12. Категорії працівників.
13. Показники сезонності використання персоналу.
14. Показники ефективності використання трудових ресурсів.
15. Показники руху робочої сили.
16. Маса і продуктивність праці: поняття і сутність.
17. Система показників продуктивності праці, методика їх визначення.
18. Методика визначення впливу скорочення чисельності працівників та збільшення обсягу виробленої продукції на приріст продуктивності праці.
19. Методика визначення доцільності заміни живої праці капіталом.
20. Шляхи підвищення продуктивності праці персоналу в трудомістких господарствах.
21. Норми праці.
22. Методика визначення годинної тарифної ставки.
23. Методика визначення денної тарифної ставки.
24. Поділ засобів праці на групи за їх функціональним призначенням.
25. Поняття та склад матеріально-технічної бази підприємства.
26. Енергетичні ресурси аграрних підприємств і сільського господарства в цілому.
27. Показники та рівень забезпеченості виробництва енергетичними потужностями.
28. Показники ефективності використання енергетичних та електричних потужностей підприємств.
29. Склад витрат на утримання техніки та зміст їх поділу на постійні і змінні.
30. Співвідношення між постійними та змінними витратами на утримання техніки, беззбитковість її роботи.
31. Основні фактори впливу на обсяг річних витрат на утримання техніки.
32. Значення машинно-тракторного парку і система показників ефективності його використання.
33. Значення транспортних засобів і систем показників ефективності їх використання.
34. Критерій вибору транспортного засобу і складу автопарку.
35. Поняття і склад виробничих будівель та виробничих споруд.
36. Узагальнені показники ефективності використання будівель і споруд.
37. Економічний зміст поділу виробничих засобів на основний і оборотний капітал.
38. Визначення основних фондів; суть їх поділу на виробничі і невиробничі, сільськогосподарського і несільськогосподарського призначення.
39. Склад і приклади основних фондів.
40. Показники забезпечення та руху основних фондів.
41. Грошова оцінка основних фондів, її види.
42. Відтворення основних засобів: амортизація, її види та методи нарахування.
43. Показники ефективності використання основних фондів.
44. Грошова оцінка основних засобів.
45. Напрямки підвищення ефективності використання основного капіталу.
46. Економічний зміст поділу виробничих засобів на основний і оборотний капітали.
47. Оборотний капітал: визначення та його складові.
48. Виробничі запаси: визначення, методи їх вартісної оцінки.
49. Роль та складові частини фондів обігу.
50. Показники забезпеченості виробництва оборотним капіталом.
51. Показники визначення потреби в оборотному капіталі та ефективності його використання.
52. Напрямки підвищення ефективності використання оборотного капіталу.
53. Поняття і сутність інвестицій та інвестиційної діяльності.
54. Джерела фінансування інвестицій.
55. Поняття інвестиційного потенціалу та грошового потоку.

56. Напрямки підвищення ефективності інвестицій.
57. Капіталовкладення - економічний зміст, поділ їх за функціонально-цільовим призначенням.
58. Напрямки і структури капіталовкладень (відтворювальна, технологічна, галузева).
59. Джерела фінансування капіталовкладень.
60. Показники ефективності використання капіталовкладень.
61. Напрямки підвищення ефективності капіталовкладень.
62. Суть науково-технічного прогресу.
63. Поняття інноваційної діяльності.
64. Методика визначення економічної ефективності нововведень у рослинництві і тваринництві.
65. Товарна продукція і методика визначення показників товарності.
66. Кінцева продукція, способи її визначення.
67. Чиста продукція, її економічне значення.
68. Прибуток (збиток), його економічна суть.
69. Види прибутку, послідовність їх визначення.
70. Валовий дохід, його економічна суть, методика визначення.
71. Поняття рентабельності, її показники, методика визначення.
72. Система показників економічної ефективності виробництва сільськогосподарської продукції.
73. Поняття беззбитковості виробництва (критичного обсягу реалізації продукції), способи визначення точки беззбитковості.
74. Роль і місце державних фінансових органів у процесі економічного регулювання діяльності підприємств України.
75. Напрямки підвищення економічної ефективності виробництва сільськогосподарської продукції.

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ з дисципліни: Економіка у тваринництві

Викладачі: проф., д.е.н. Вдовенко Н.М., асис. Павленко М. М.

Екзаменаційні запитання

1. Назвіть та охарактеризуйте специфічні методи дослідження, які використовуються в економіці виробництва продукції тваринництва.

2. ЗАДАЧА. Загальна сума витрат на утримання основного молочного стада 1500 000грн. За рік враховано 300000 кормо – днів, одержано 16 000 центнерів молока і 460 голів приплоду; вартість побічної продукції (гній) – 3 500грн. Визначити собівартість 1 ц молока і 1 голови приплоду.

Питання 1. Чисельність працівників на аграрному підприємстві на початок року складала 147 чол. Чисельність вибулих працівників протягом року дорівнює 35 чол. Визначити показник динаміки робочої сили – коефіцієнт вибуття.
1. 0,11
2. 0,23
3. 0,31
4. 0,43
Питання 2. Здійснити всебічний детальний аналіз окремих економічних явищ усільському господарстві дає можливість:
1. заробітна плата
2. прожитковий мінімум
3. трудовий потенціал
4. тарифна ставка
Питання 3. Здійснити всебічний детальний аналіз окремих економічних явищ у сільському господарстві дає можливість:
1. кореляційний метод
2. метод аналогії
3. монографічний метод
4. розрахунково-конструктивний
Питання 4. Сільськогосподарське (аграрне) підприємство це юридична особа, основним видом діяльності якої є виробництво та переробка продукції, виручка від реалізації якої становить неменше:
1. 50 %

2. 55 %
3. 75 %
4. 85 %
Питання 5. Економічна родючість ґрунту характеризує:
1. запаси поживних речовин, що створилися в результаті природного ефекту ґрунтоутворення
2. потенційні можливості ґрунту та ефективний рівень його родючості
3. процес виробничої діяльності людини шляхом підвищення культури землеробства
Питання 6. Ґрошова оцінка землі є:
1. нормативною
2. рентною
3. експертною
4. абсолютною
Питання 7. Фондомісткість – це відношення:
1 обсягу випуску продукції до середньоспискової чисельності робітників
2 середньорічної вартості основних фондів до обсягу випуску продукції
3 обсягу випуску продукції до середньорічної вартості фондів
4 річної суми прибутку до середньорічної вартості фондів
Питання 8. Зазначте, який із термінів відповідає наступному визначенню: Визначення: Відношення кількості електроенергії, спожитої на виробничі потреби, до середньорічної чисельності працівників це:
1 електроозброєність
2 електрозабезпеченість
3 матеріаломісткість
4 енергетичні ресурси
Питання 9. Основні виробничі фонди сільськогосподарського призначення включають:
1 обчислювальну техніку
2 запасні частини
3 вимірювальні прилади, інструменти і лабораторне обладнання
4 сировину й матеріали
5 біопрепарати і медикаменти
6 будівлі, споруди
Питання 10. Зазначте для кожного із наведених термінів його визначення:
1. Тарифна ставка А. інструмент тарифної системи, який характеризує
2. Тарифна сітка роботи за їх складністю та вимогами до робітників
3. Тарифно- для отримання відповідного розряду
кваліфікаційні Б. залежить від розцінки, кількості виготовленої
довідники продукції
4. Заробітна плата В. шкала співвідношення оплати праці різних груп
робітника-відрядника робітників залежно від складності робіт і рівня
5. Заробітна плата кваліфікації виконавців
робітника - Г. погодинна, денна або місячна заробітна плата
погодинника Д. залежить від годинної тарифної ставки,
відпрацьованого часу, якості продукції

9. Методи навчання.

При вивченні дисципліни використовуються методи інтерактивного навчання (розбір конкретних ситуацій методом case - study, рольові та ділові ігри, робота у малих групах, тренувальні завдання, практичні вправи, тести). Для досягнення поставленої мети вивчення дисципліни також використовуються наступні методи: історичний – при узагальненні поглядів представників різних наукових шкіл ; абстрактно-логічний – при постановці мети і завдань дослідження, розробці наукової гіпотези курсової роботи; монографічний – при вивченні літературних джерел, законодавчих чи інших нормативно-правових актів; структурно-функціональний – для аналізу змін, що відбуваються в управлінні сільським господарством країни при здійсненні аграрної реформи; логіко-семантичний – при уточненні й систематизації структурних елементів механізму стратегічного управління сільським господарством із врахуванням об'єктивних закономірностей та специфічних особливостей розвитку галузі; економіко-статистичний – для аналізу основних техніко-економічних показників сучасного стану рибогосподарського виробництва в Україні; графічний і табличний методи – для побудови графіків і діаграм та таблиць.

Основні відмінності активних та інтерактивних методів навчання від традиційних визначаються не тільки методикою і технікою викладання, але й високою ефективністю навчального процесу, який виявляється у: високій мотивації студентів; закріпленні теоретичних знань на практиці; підвищенні самосвідомості студентів; формуванні здатності приймати самостійні рішення; формуванні здатності до ухвалення колективних рішень; формуванні здатності до соціальної інтеграції; набуття навичок вирішення конфліктів; розвитку здатності до знаходження компромісів. Лекції проблемного характеру – один із найважливіших елементів проблемного навчання студентів. Вони передбачають поряд із розглядом основного лекційного матеріалу встановлення та розгляд кола проблемних питань дискусійного характеру, які недостатньо розроблені в науці й мають актуальне значення для теорії та практики. Лекції проблемного характеру відрізняються поглибленою аргументацією матеріалу, що викладається. Вони сприяють формуванню у студентів самостійного творчого мислення, прищеплюють їм пізнавальні навички. Студенти стають учасниками наукового пошуку та вирішення проблемних ситуацій. Міні-лекції передбачають викладення навчального матеріалу за короткий проміжок часу й характеризуються значною ємністю, складністю логічних побудов, образів, доказів та узагальнень. Вони проводяться, як правило, як частина заняття-дослідження. Міні-лекції відрізняються від повноформатних лекцій значно меншою тривалістю. Зазвичай міні-лекції тривають не більше 10–15 хвилин і використовуються для того, щоб стисло донести нову інформацію до всіх слухачів. Міні-лекції часто застосовуються як частини цілісної теми, яку бажано викладати повноформатною лекцією, щоб не втомлювати аудиторію. Тоді інформація надається по черзі кількома окремими сегментами, між якими застосовуються інші форми й методи навчання. Семінари-дискусії передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди та переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх.

Робота в малих групах дає змогу структурувати практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування.

Мозкові атаки – метод розв'язання невідкладних завдань, сутність якого полягає в тому, щоб висловити якомога більшу кількість ідей за дуже обмежений проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію. Презентації – виступи перед аудиторією, що використовуються для представлення певних досягнень, результатів роботи групи звіту про виконання індивідуальних завдань, проектних робіт. Презентації можуть бути як індивідуальними, наприклад виступ одного слухача, так і колективними, тобто виступи двох та більше слухачів. Метод Дельфі використовується з метою досягнення консенсусу в експертних оцінках і передбачає надання можливості висловити свої думки групі експертів, що працюють індивідуально в різних місцях. При виборі управлінського рішення за цим методом академічну групу розділяють, наприклад, на п'ять малих груп. Чотири групи є робочими, вони розробляють і приймають управлінське рішення, а п'ята група є експертною. Аналіз та варіанти управлінських рішень робочих груп усереднюються цією групою. Експертна група може бути поділена за спеціалізаціями. Комп'ютерна симуляція (гра) – це метод навчання, що спирається на використання спеціальних комп'ютерних програм, за допомогою яких можливе віртуальне моделювання бізнес-процесу. Студенти можуть змінювати параметри й дані, приймати рішення та аналізувати наслідки таких рішень. Метою використання даного методу є розвиток системного мислення студентів, їх здібностей до планування, формування вмінь розпізнавати й аналізувати проблеми, порівнювати й оцінювати альтернативи, приймати оптимальні рішення й діяти в умовах обмеженого часу. Метод сценаріїв полягає в розробці ймовірних моделей поведінки та розвитку конкретних явищ у перспективі. Банки візуального супроводу сприяють активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни за допомогою наочності.

10. Форми контролю.

Поточний контроль знань проводиться з метою виявлення якості навчального процесу та його результатів у міжсесійний період під час аудиторних занять і перевірки самостійно виконаних студентами завдань, передбачених навчальною програмою з дисципліни. До основних завдань поточного контролю належать:

- оцінювання поточних результатів самостійної роботи студентів щодо освоєння програмного матеріалу дисципліни;

- отримання студентами уявлень про свої здібності, рівень засвоєння навчального матеріалу дисципліни та необхідність внесення оперативних змін у подальшу самостійну роботу;
- надання викладачеві можливості впливати на хід самостійної роботи студентів й визначати необхідність і напрями вдосконалення навчального процесу.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення семестрового екзамену. Екзаменаційний білет охоплює програму дисципліни і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування студентами компетентностей. Завданням екзамену є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо. В умовах реалізації компетентнісного підходу екзамен оцінює рівень засвоєння студентом компетентностей, що передбачені кваліфікаційними вимогами.

Студент, який із поважних причин, підтверджених документально, не мав можливості брати участь у формах поточного контролю, тобто не склав змістовий модуль, має право на його відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання за розпорядженням декана факультету відповідно до встановленого терміну. Студент не може бути допущений до складання екзамену, якщо кількість балів, одержаних за результатами перевірки успішності під час поточного та модульного контролю відповідно до змістового модуля впродовж семестру, в сумі не досягла 35 балів. Після екзаменаційної сесії декан факультету видає розпорядження про ліквідацію академічної заборгованості. У встановлений термін студент добирає залікові бали. Студента слід вважати атестованим, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60. Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час екзамену, та балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: «60 і більше балів – зараховано», «59 і менше балів – не зараховано» та заноситься у залікову «Відомість обліку успішності» навчальної дисципліни. У випадку отримання менше 60 балів студент обов'язково здає залік після закінчення екзаменаційної сесії у встановлений деканом факультету термін, але не пізніше двох тижнів після початку семестру. У випадку повторного отримання менше 60 балів декан факультету призначає комісію у складі трьох викладачів на чолі із завідувачем кафедри та визначає термін перескладання заліку, після чого приймається рішення відповідно до чинного законодавства: «зараховано» – студент продовжує навчання за графіком навчального процесу, а якщо «не зараховано», тоді декан факультету пропонує студенту повторне вивчення навчальної дисципліни протягом наступного навчального періоду самостійно.

10. Розподіл балів, які отримують студенти.

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 26.04.2023 р. № 10).

Співвідношення між національними оцінками і рейтингом здобувача вищої освіти

Оцінка національна	Рейтинг здобувача вищої освіти, бали
Відмінно	90-100
Добре	74-89
Задовільно	60-73
Незадовільно	0-59

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{АТ}}$.

11. Навчально-методичне забезпечення

1. Електронний навчальний курс «Економіка у тваринництві»:
<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=432>

1. Вдовенко Н. М., Павленко М. М. Економіка у тваринництві: методичні вказівки із використання моделі «AGMEMOD» при підготовці фахівців за освітньо-професійною програмою

«Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва». К.: НУБіП України, 2020. 169 с. Режим доступу: https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u295/2020_agmemod_u_tvarinnitcvi.pdf

2. Вдовенко Н. М., Павленко М. М., Михальчишина Л. Г. Економіка у тваринництві: методичні вказівки для самостійної роботи студентів. Спеціальність «Технологія виробництва та переробки продукції тваринництва». К.: НУБіП України, 2020. 117 с.

12. Рекомендовані джерела інформації

1. Вдовенко Н. М., Кукса І. М., Дяченко Т. О., Сірик М. В. Управління інноваційною діяльністю в умовах глобалізації міжнародної економіки та змін в безпекології і поведінці споживачів. Формування ринкових відносин в Україні. 2022. № 2 (249). С. 120–127.

2. Porova O., Koval V., Vdovenko N., Sedikova I., Nesenenko P., Mikhno I. Environmental footprinting of agri-food products traded in the European market. *Frontiers in Environmental Science*. Vol. 10. 2022.

3. Вдовенко Н. М., Михальчишина Л. Г., Павленко М. М. Економіка у тваринництві: [навчальний посібник]. К.:НУБіП України, 2019. 256 с.

4. Koval V., Olczak P., Vdovenko N., Boiko O., Matuszewska D., Mikhno I. Ecosystem of Environmentally Sustainable Municipal Infrastructure in Ukraine. *Sustainability* 2021. № 13.

5. Економіка і бізнес: підручник за ред. д.е.н., проф. Л. Г. Мельника, д.е.н., проф. О. І. Карінцевої. Суми. Університетська книга, 2021. С. 316.

6. Гетьман О. О., Шаповал В. М. Економіка підприємства: підручник. К.: Центр навчальної літератури. 2019. С. 488.

7. Економіка підприємства: навч. посіб. [Л. С. Шевченко, О. С. Марченко, О. А. Гриценко та ін.]; за заг. ред. Л. С. Шевченко. 3-тє вид., перероб. і допов. Харків. Право, 2021. С. 212.

8. Гринчуцький В. І., Карапетян Е. Т., Погріщук Б. В. Економіка підприємства: підручник. Київ. Центр навчальної літератури. 2020. С. 304.

9. Соломіна Г. В. Економіка підприємства: практикум. Дніпро. 2020. С. 142.

10. Економіка підприємства: навчальний посібник. О. І. Лисак, Л. О. Андрєєва, Л. О. Болтянська. Мелітополь: Люкс, 2020. С. 272.

11. Лисак О. І., Андрєєва Л. О., Завадських Г. М. Ціноутворення: курс лекцій. Мелітополь. Люкс, 2020. С. 193.

12. Економіка підприємства: підручник. під заг. ред. д.е.н., проф. Ковальської Л. Л. та проф. Кривов'язюка І. В. Київ. Видавничий дім «Кондор», 2020. С. 700.

13. Останкова Л., Літвінов Ю., Літвінова Т. Підручник «Ціноутворення в умовах ринку». Центр навчальної літератури, 2019. С. 400.

14. Окландер М. А., Чукурна О. П. Підручник «Маркетингова цінова політика». Київ: Центр учбової літератури. 2020. С. 284.

15. Pichura V., Potravka L., Skok S., Vdovenko N. Causal Regularities of Effect of Urban Systems on Condition of Hydro Ecosystem of Dnieper River. *Indian Journal of Ecology*. 2020. Vol. 47. Issue 2. P. 273–280. Режим доступу: <http://indianecologicalsociety.com/society/journal/>

16. Abramova A., Filyppova S., Vdovenko N., Kotelevets D., Lozychenko O., Malin O. Regulatory policy transformation in conditions of non-stationary economy in Eastern European countries: practical approach. *International Journal of Computer Science and Network Security*. 2021. Vol. 21. № 10. P. 39–45.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.ukrstat.gov.ua>

2. <http://www.worldbank.org/uk/country/ukraine>

3. <http://minagro.gov.ua>